

Moldavská republika¹

Populace: 4, 128, 047 (2007)

Jazyky:

- Moldavština (Oficiální jazyk),
- Ruština (Status jazyka inter-etnické komunikace),
- Gagauzština a ukrajinština (semi-oficiální status v Gagauzii a Transnistrii)³

¹ Informace o moldavském vzdělávacím systému jsou volně přeloženy do češtiny ze zdroje:

<http://www.ibe.unesco.org/en/access-by-country.html>

² Zdroj: <http://www.ourpoliticsblog.com/huhu/moldova-map.html>

³ Zdroj: <http://en.wikipedia.org/wiki/Moldova#Languages>

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

Obsah

1. Obecné cíle a základní myšlenky vzdělávacího systému	3
2. Správa a řízení vzdělávacího systému.....	3
3. Struktura a organizace vzdělávacího systému.	4
4. Vzdělávací proces.....	5
4.1. Předškolní vzdělávání.....	5
4.2. Vzdělávání na základních školách.....	6
4.3. Vzdělávání na středních školách.....	7
4.4. Vzdělávání na vyšších a vysokých školách	9
5. Financování školství	10
6. Speciální vzdělávání	10
7. Soukromé školství	10
8. Statistiky	10

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

1. Obecné cíle a základní myšlenky vzdělávacího systému

Vzdělávací systém Moldavské republiky je zaměřen na demokratizaci a humanizaci. Hlavním cílem vzdělávání je přispívat k osobnímu rozvoji studentů, k posilování nezávislosti, ale rovněž k integraci do socio-ekonomického evropského prostoru.

Stát garantuje rovný přístup ke vzdělání, bez ohledu na národnost, gender, rasu, věk, původ, sociální status a politické nebo náboženské vyznání.

Státní instituce poskytují vzdělání zdarma. Povinné školství je devítileté (třídy I – IX), předškolní vzdělávání v délce jednoho roku je v principu také povinné.

2. Správa a řízení vzdělávacího systému

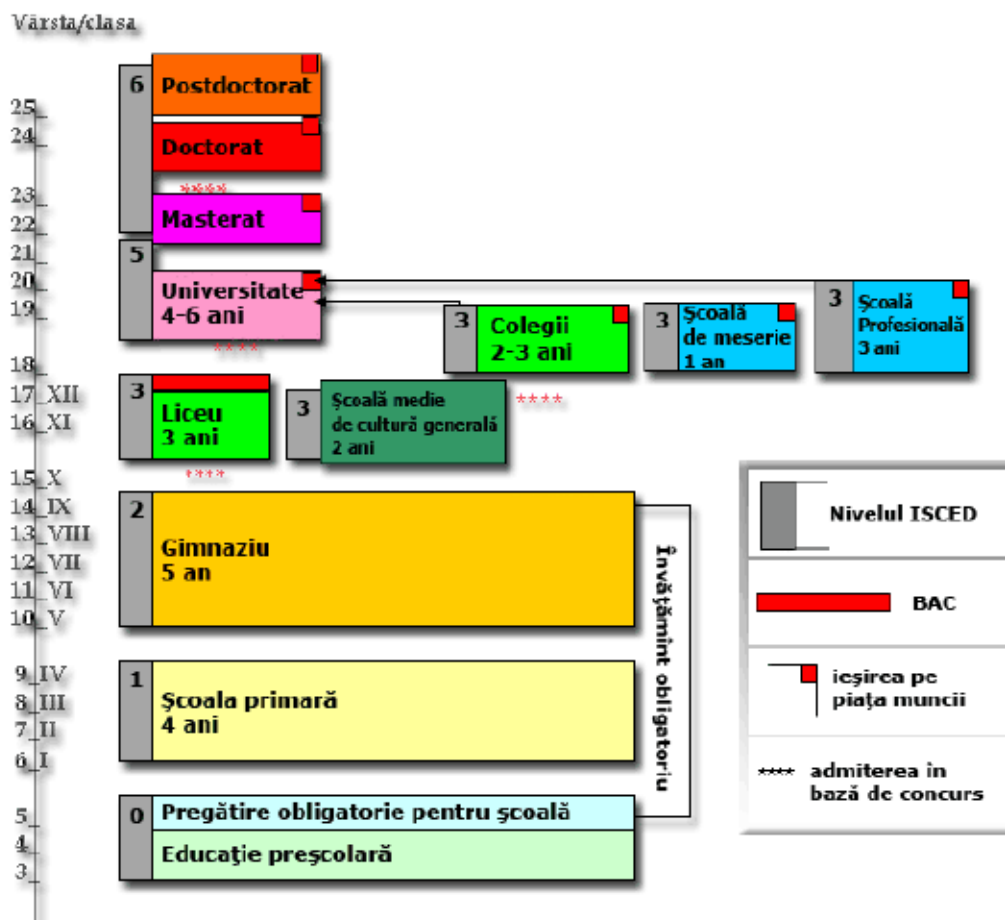
Ministerstvo školství a mládeže (původně Ministerstvo školství a vědy) je zodpovědné za řízení vzdělávacího systému na národní úrovni. Ministerstvo vyvíjí strategie, podporuje vzdělávací metody a dohlíží na vzdělávací proces na všech úrovních.

Národní rada pro kurikulum a evaluaci, založená v roce 1997, vytváří, zavádí a hodnotí kurikulární plány a procesy. Také koordinuje vzdělávací reformy za účelem vylepšení kurikul, školení pedagogických pracovníků, evaluačních metod a finančních mechanismů.

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

3. Struktura a organizace vzdělávacího systému.

Source: Website of the Ministry of Education, 2006.

Note: Master's degree courses take 1 to 2 years of study; doctorates last 3 to 4 years; post-doctorates take 2 years of study.

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

4. Vzdělávací proces

Povinná školní docházka zahrnuje 1 rok předškolního vzdělávání, 4 roky základní školy a 5 let nižšího středního vzdělávání (gymnázia).

Nejhorší známkou je 1, nejlepší 10. Pro zvládnutí předmětu, kurzu, nebo zkoušky je třeba dosáhnout minimálně známku 5.

4.1. Předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání je zajištěno pro děti od tří do šesti až sedmi let. Předškolní zařízení poskytují tento typ vzdělávání zdarma, rodiče pouze přispívají na stravu dětí do výše 50% nákladů. Předškolní třída je povinná pro děti ve věku pěti až šesti let.

Moldavská republika má dlouholetou tradici předškolního vzdělávání. V roce 1991 byl představen nový program pod názvem „Program pro vzdělávání a výuku dětí v mateřských školách“, který byl přizpůsoben nové situaci, ve které se stát nacházel. Kompletní předškolní program sestává z jeslí pro děti ve věku od jednoho roku do tří let, skupiny pro menší děti ve věku od tří do čtyř let, střední skupiny pro děti od čtyř do pěti let, větší skupiny pro děti od pěti do šesti let a v poslední řadě přípravy pro děti ve věku šesti až sedmi let.

Kurikulum v sobě zahrnuje následující tři aspekty:

- znalosti
- dovednosti
- postoje

Kurikulum je zacíleno na rozvoj dětské osobnosti v kognitivní, verbální, sociálně emoční a psychomotorické oblasti. Obsah kurikula je organizován dle věku dětí a zaměřuje se na tyto sféry:

- rozvoj verbálních schopností a literatura
- umění a hudba
- povědomí o environmentálních a sociálních jevech
- elementární matematické operace
- příprava na psaní a čtení

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

4.2. Vzdělávání na základních školách

První stupeň základní školy je povinný. Zahrnuje třídy I-IV a je organizován jako denní studium. Povinná školní docházka je zajišťována základními školami nebo všeobecnými středními školami. Vstupní věk je obvykle šest až sedm let. Vyučování probíhá pět dní v týdnu.

Nové kurikulum bylo vyvinuto dle směrnic projektu reformy všeobecného školství, financovaného moldavskou vládou a Světovou bankou. Naproti starému programu je nové kurikulum založeno na cílech, jakými jsou vědění, dovednosti a postoje, které by měly děti získat pomocí aktivních metod učení.

Týdenní rozvrh základního školství (včetně nižšího středního):

Kurikulární oblast/disciplína	První stupeň				Druhý stupeň				
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
<u>Jazyk a komunikace:</u>									
Rumunština a literatura	8	7	7	7	6	6	5	5	5
Cizí jazyk	-	2	2	2	2	2	2	2	2
Ruský jazyk	-	-	-	-	2	2	2	2	2
Volitelné předměty	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
<u>Matematika a věda:</u>									
Matematika	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Věda	-	1	1	1	1	-	-	-	-
Biologie	-	-	-	-	-	1	2	2	2
Fyzika	-	-	-	-	-	1	2	2	2
Chemie	-	-	-	-	-	-	1	2	2
Informační technologie	-	-	-	-	-	-	1	1	1
Volitelné předměty	0-1	0-1	0-1	0-1	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
<u>Humanitní předměty:</u>									
Geografie	-	-	-	-	1	1	1	1	1
Rumunská historie	-	-	-	1	1	1	1	1	1
Universální historie	-	-	-	-	1	1	1	1	1
Morální a duchovní výchova	1	1	1	1	-	-	-	-	-
Občanská výchova	-	-	-	-	1	1	1	1	1
Volitelné předměty	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

Umění:									
Hudební výchova	1	1	1	1	1	1	1	1	-
Výtvarná výchova	1	1	1	1	1	1	1	-	-
Volitelné předměty	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1
Technologie:									
Technologie	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Volitelné předměty	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1
Sport:									
Tělesná výchova	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Volitelné předměty	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1
Celkem (min)	19	21	21	22	25	26	29	29	28
Celkem (max)	21	23	23	24	27	28	31	32	32

4.3. Vzdělávání na středních školách

Všeobecné střední vzdělávání je rozděleno do dvou cyklů: nižší střední vzdělávání (gymnázium) a vyšší střední vzdělávání (lyceum). Nižší střední vzdělávání je povinné a je v podstatě druhou fází základního vzdělávání. Trvá pět let a zahrnuje třídy V-IX. Absolventi gymnázií musejí složit zkoušku pro přijetí na vyšší střední školy a na lycea. Vyšší střední vzdělávání trvá tři roky (třídy X-XII) a vede buď k maturitnímu vysvědčení (atestat de maturitate), které je možné získat po dvou letech, nebo k diplomu baccalaureate⁴, pro studenty, kteří úspěšně složí státní zkoušku na konci dvanácté třídy.

Technické a odborné vzdělávání je poskytováno na obchodních a profesních školských zařízeních. Obchodní průmyslové školy jsou určeny studentům, kteří ukončili střední školu a nechtějí se dále vzdělávat na vyšších školách. Trvání profesních vzdělávacích kurzů se různí, v rozmezí od půl do jednoho a půl roku a vede k získání certifikátu. Odborné vzdělávací instituce poskytují profesně orientované vzdělávací programy na třech úrovních. Program první úrovně trvá dva roky a jeho absolventi obdrží certifikát kvalifikovaného pracovníka. Program druhé úrovně nabízí vzdělání ve specializovanějších oborech. Program třetí úrovně trvá obvykle tři roky a jeho absolventi pak obdrží technické osvědčení. Učitelé obory vyžadují čtyřleté studium pro absolventy gymnázií a dva roky pro absolventy lyceí.

⁴ Není ekvivalentní k našemu bakalářskému vzdělání

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

Nižší střední vzdělávání (gymnázia) se soustředí na rozvoj intelektuálních schopností, poskytování profesního vzdělávání a přípravu na vyšší střední školy (lycea), nebo profesionální vzdělávání. Ještě před několika lety používala gymnázia učebnice, které byly publikovány v Rumunsku, ale v současnosti již začal fungovat proces výroby vlastních lokálních učebnic. Nové kurikulum pro gymnázia bylo vyvinuto a schváleno. Zakládá se na následujících hlavních principech:

- Rozvoj osobnosti studentů dle jejich potenciálu a dle požadavků demokratické společnosti (princip rovnosti a příležitostí)
- Celoživotní učení a interdisciplinární přístup
- Vzdělávací standardy přizpůsobené fyziologických, psychologickým a kognitivním vlastnostem studentů (princip funkčnosti)
- Vzdělávací zařízení by mělo být otevřeno vývoji vlastních vzdělávacích plánů (princip flexibility)

Týdenní rozvrh vyšší střední školy:

Kurikulární oblast/disciplína	Humanitní obory			Věda		
	X	XI	XII	X	XI	XII
Jazyk a komunikace:	12	12	12	7	7	6
Rumunština a literatura	5	5	5	4	4	4
Cizí jazyk I	3	3	3	3	3	3
Cizí jazyk II	2	2	2	-	-	-
Univerzální literatura	1	1	1	-	-	-
Latina	1	1	1	-	-	-
Volitelné předměty	0-2	0-2	0-2	0-1	0-1	0-1
Humanitní předměty:	6	6	5	5	5	4
Rumunština	1-2	1-2	1-2	1	1	1
Univerzální historie	2-1	2-1	2-1	1	1	1
Geografie	2	2	1	2	2	1
My a zákon	1	1	1	1	1	1
Volitelné předměty	0-2	0-2	0-2	0-1	0-1	0-1

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

Matematika a věda:	7	7	7	13	14	15
Matematika	3	3	3	5	5	5
Fyzika	2	2	1	4	3	3
Astronomie	-	-	1	-	-	1
Chemie	1	1	1	2	3	3
Biologie	1	1	1	2	3	3
Volitelné předměty	0-1	0-1	0-1	0-2	0-2	0-2
Technologie:	1	1	1	2	2	2
Informační technologie	1	1	1	2	2	2
Volitelné předměty	0-1	0-1	0-1	0-2	0-2	0-2
Sport:	2	2	2	2	2	2
Tělesná výchova	2	2	2	2	2	2
Volitelné předměty	0-1	0-1	0-1	0-2	0-2	0-2
Celkem (min)	28	28	27	29	30	29
Celkem (max)	33	33	33	34	34	34

Technické a odborné středoškolské vzdělávání je poskytováno obchodními školami a polyvalentními profesionálními školami. Obchodní školy jsou navštěvovány těmi absolventy gymnázií, lyceí a středních škol, kteří nechtěli pokračovat ve studiu.

4.4. Vzdělávání na vyšších a vysokých školách

Instituce vyššího školství nabízejí vzdělávání v prezenční, dálkové, nebo večerní formě. Trvání dlouhodobějšího vzdělávacího programu je v rozsahu od čtyř do šesti let na univerzitách, akademiích a institucích vyššího školství. Dálkové a večerní kurzy jsou obvykle delší (jeden rok navíc). Doktorské programy trvají tři roky. Pro dosažení titulu *doctor abilitat* je požadován rok až dva nad rámec doktorského programu. Podle úprav zákona o školství, které byly provedeny v roce 2005, trvá první cyklus vysokoškolského programu od tří do čtyř let, druhý magisterský program od dvou do tří let. Studenti, kteří se zapsali před rokem 2005, studují podle původního dlouhodobého schématu.

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

Jak již bylo zmíněno, vzdělávání budoucích učitelů na terciární úrovni trvá čtyři roky pro absolventy gymnázií nebo dva roky pro absolventy lyceí.

Mimo Ministerstvo školství kontroluje vysokoškolské vzdělávání i dalších pět ministerstev: Ministerstvo zemědělství a potravinového průmyslu, Ministerstvo kultury a turismu, Ministerstvo zdravotnictví a sociální ochrany, Ministerstvo vnitra a Ministerstvo obrany.

5. Financování školství

Podle zákona o školství by měl stát garantovat alokaci minimálního ročního rozpočtu ve výšce minimálně 7% HDP. Státní rozpočet bývá doplněn rozpočtem lokálním. Veřejné financování školství není dostačující a neplní současné potřeby, ale úroveň chudoby populace nedovolí vládě implementovat mechanismy, které by za finanční účasti rodičů vyrovnaly deficit.

6. Speciální vzdělávání

Speciální vzdělávání je integrální součástí vzdělávacího systému. Je zaměřeno na facilitaci rehabilitace a sociální integrace žáků s psychickými, fyzickými, smyslovými či sociálními problémy a poruchami chování.

Délka povinného speciálního vzdělávání závisí od formy handicapu. Obvykle je to osm let pro děti s psychickými problémy a v délce deset až dvanáct let pro děti s fyzickými a smyslovými handicapu.

V tomto sektoru je urgentní potřeba školených pedagogických pracovníků.

7. Soukromé školství

Soukromá vzdělávací zařízení tvoří v Moldavské republice pouze 0,4% ze všech škol a jsou převážně zaměřená na vyšší vzdělávání.

8. Statistiky

http://stats.uis.unesco.org/unesco/TableViewer/document.aspx?ReportId=124&IF_Language=eng&BR_Country=6220&BR_Region=40530

http://stats.uis.unesco.org/unesco/TableViewer/document.aspx?ReportId=121&IF_Language=eng&BR_Country=6220&BR_Region=40530

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.